

Betænkning

over forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov (om løsladelse på prøve m. v.).

(Afgivet af udvalget den 10. april 1956).

Udvalget har afholdt 4 møder og har herunder haft samråd med justitsministeren. Desuden har udvalget stillet nogle spørgsmål til ministeren, og de vigtigste af svarene er optrykt som bilag til betænkningen.

Justitsministeren har fremsat forslag om en ændret formulering af lovforslagets § 3, hvilken formulering er tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Gottschalck-Hansen).

Udvalget har med justitsministeren særlig drøftet de undersøgelser og de forholdsregler, der træffes, inden en prøveløsladelse besluttet, og det nævnte *flertal* (udvalget med undtagelse af Gottschalck-Hansen) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med den førnævnte ændring.

Flertallet ønsker endvidere at bemærke, at det anser det for væsentligt, at der, forinden prøveløsladelse af farlige personer — særlig personer straffet i sædeligheds-sager og personer, der løslades på prøve fra sikkerhedsforvaring — besluttet, indhentes udtalelser såvel fra anklagemyndigheden som fra de lokale myndigheder, der måtte

kunne bidrage til sagens fuldstændige oplysning set såvel fra den pågældendes som samfundets side.

Et *mindretal* (Gottschalck-Hansen) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Ændringsforslag.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Gottschalck-Hansen):

Til § 3.

Det foreslåede nye stk. 5 i borgerlig straffelovs § 42 affattes således:

„Rejses tiltale mod den løsladte for et strafbart forhold, indhentes en udtalelse fra fængselsnævnet om, hvorvidt domfældelse for det pågældende forhold vil medføre genindsættelse. Såfremt dette er tilfældet, kan retten med anklagemyndighedens samtykke ved dommen indskrænke sig til at afgøre skyldspørgsmålet.“

Vagn Bro.

Givskov Christensen.

Ditlevsen.

Gottschalck-Hansen.

Andreas Hansen.

Jens Hansen.

Poul Hansen (Grenaa).

Frode Jakobsen.

Ladefoged.

Lorentzen.

Th. Mikkelsen.

K. Axel Nielsen,
formand.

Helga Pedersen.

Edel Saunte,
ordfører.

Steen,
næstformand.

Erna Sørensen.

Thestrup.

Bilag 1.

Justitsministeriet.

København, den 28. februar 1956.

I skrivelse af 22. februar 1956 har udvalget udbedt sig oplysning om følgende spørgsmål:

4. Det ønskes oplyst i tal og procenter, hvor mange der recidiverede af de i årene 1946—53
  - a. prøveløsladte og
  - b. betinget benådede.
5. Hvor mange af disse recidiverede på et tidspunkt, som — såfremt de ikke var blevet prøveløsladt eller betinget benådede — ville være faldet indenfor tiden for deres afsoning af den idømte straf?
6. Er der bestemte regler for fordelingen af straffefanger på lukkede fængsler og straffelejre, og hvilke kriterier lægges til grund for denne fordeling?

Foranlediget heraf skal man meddele følgende:

ad 4. Der foreligger ingen recidivstatistik for personer dømt efter borgerlig straffelov af 15. april 1930, der trådte i kraft den 1. januar 1933.

Den sidste af fængselsvæsenet offentliggjorte recidivstatistik findes i Beretning om Fængselsvæsenet i Danmark 1938—42, pag. 126—127. Det er en undersøgelse af fanger løsladte fra fængselsvæsenets centrale anstalter i 1932, der er fulgt til og med 1942. Det drejede sig om 1 148 mænd og 31 kvinder. Heraf recidiverede 542 mænd og 9 kvinder eller 47,21 pct. af mændene og 29,04 pct. af kvinderne.

Før 1933 kendte man ikke løsladelse på prøve, men kun benådning. Recidivprocenten var for fanger, løsladt i 1932 efter endt straf, 48,66 for mænd og 28,58 for kvinder og for benådede 43,64 for mænd og 29,17 for kvinder.

For fanger løsladt i 5-året 1923—27 var recidivet 46,2 pct. for mænd og 28,7 pct. for kvinder, 1928—32 var recidivet 46,0 pct. for mænd og 28,6 pct. for kvinder.

For løsladte efter endt straf i 5-året 1928—32 var recidivet 47,9 pct. for mænd og 26,5 pct. for kvinder. For de benådedes vedkommende var recidivet 40,1 pct. for mænd og 30,5 pct. for kvinder.

På grund af forholdene under og efter krigen har hverken fængselsvæsenet eller statistisk departement været i stand til at tage dette arbejde op.

Fængselsvæsenet har imidlertid nu i samarbejde med statistisk departement forbedret gennemførelsen af en mere fyldig statistik baseret på et indsættelseskort og et løsladelseskort, der for hver fange i fængselsvæsenets centrale anstalter indsendes til statistisk departement til bearbejdelse.

Denne nyordning begynder med året 1954. Da det er meningen at lave en recidivstatistik efter udløbet af en 5-års periode, vil denne, lavet på dette grundlag, ikke kunne foreligge før i 1959. Som en overgangsordning har man derfor tilvejebragt grundlag for at lave en 5-årig recidivstatistik fra og med 1948. Denne statistik kan kun tage i betragtning recidiv, der medfører dom til fængsel af over 4—5 måneder, der afsones i fængselsvæsenets centrale anstalter, hvorimod den fremtidige recidivstatistik vil komme til at omfatte al recidiv til frihedsstraf.

Recidivstatistikken for 1948 og 1949 er for tiden under bearbejdelse i direktoratet for fængselsvæsenet og herfra kan meddeles følgende oplysninger:

1948.
 Løsladt på prøve 966*)
 Benådet 618*)

Heraf recidiveret.
 386 39,9 pct.
 140 22,7 -

1949.
 Løsladt på prøve 851**)
 Benådet 382**)

Heraf recidiveret.
 359 42,2 pct.
 92 24,1 -

ad 5. Dette spørgsmål kan ikke besvares hverken efter den nuværende eller den fremtidige statistik, der kun vil kunne give oplysning om recidivet i det 1., 2., 3., 4. og 5. år efter løsladelsen.

Såfremt oplysningerne skal fremskaffes, vil det kun kunne ske ved en specialgennemgang af sagerne med efterfølgende undersøgelse i rigsregistraturen.

ad 6. Dette spørgsmål vil blive besvaret mundtligt.

Hans Hækkerup.

/ Hye-Knudsen.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov (om løsladelse på prøve).

*) Tallene omfatter ikke løsladelser fra straffelejren i Faarhus, Hjælland, fængselsafdelingen ved Tarm og mandlige fanger fra straffelejren i Horserød, ialt 114 prøveløsladte og 77 benådede.

**) Tallene omfatter ikke løsladelser fra straffelejren i Faarhus, fængselsafdelingen ved Tarm samt de mandlige fanger fra straffelejren i Horserød, ialt 86 prøveløsladte og 56 benådede.

Bilag 2.**Justitsministeriet.**

København, den 23. februar 1956.

ad 1. De i årene 1946—55 inkl. løsladte fængselsfanger, der efter straffens størrelse havde mulighed for at opnå løsladelse på prøve efter straffelovens § 38 og antallet af prøveløsladte fanger.

	Antal fanger, der kunne prøveløslades	Fanger, der blev prøveløsladt	
		Antal	pct.
1946	1 462	957	65,5
1947	1 629	1 017	62,4
1948	1 554	1 080	69,5
1949	1 321	937	70,9
1950	1 037	764	73,7
1951	837	696	83,1
1952	931	760	81,6
1953	937	739	79,0
1954	807	629	77,9
1955	854	607	71,0

ad 2. De i årene 1946—55 inkl. løsladte fængselsfanger (eksklusive arresthusfanger).

	Løsladt efter endt udståelse		Løsladt på prøve efter straffelovens § 38		Løsladt efter benådning		Samlet antal løsladelser	
	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
1946	1 159	45,9	957	37,9	410	16,2	2 526	100
1947	1 177	45,7	1 017	39,5	382	14,8	2 576	100
1948	1 704	49,0	1 080	31,0	695	20,0	3 479	100
1949	1 433	51,0	937	33,4	438	15,6	2 808	100
1950*)	1 257	53,0	764	32,2	352	14,8	2 373	100
1951	978	48,7	696	34,7	334	16,6	2 008	100
1952	1 107	51,5	760	35,3	284	13,2	2 151	100
1953	1 016	51,7	739	37,6	212	10,7	1 967	100
1954*)	997	55,6	629	35,1	167	9,3	1 793	100
1955	**)		607		148			

*) Når tallene i nærværende oversigt er større end de tal, der er angivet i bemærkningerne til lovfor­slagets § 1, skyldes det, at de sidstnævnte kun omfatter personer med straffe af fængsel på 5 måneder og derover, medens tallene i nærværende oversigt, der hidrører fra den almindelige fangestatistik, omfatter alle løsladelser fra statsfængsel, herunder også af et antal fanger med fængselsstraffe under 5 måneder.

**) Foreligger endnu ikke opgjort.

Bilag 3.

Et i justitsministeriet udarbejdet udkast til ændring af § 40, stk. 1, i borgerlig straffelov. (Udkastet forelagdes den 6. juni 1955 straffelovskommissionen til udtalelse):

„Prøvetiden er 2 år. Hvis den tilbagestående straffetid overstiger fængsel i 2 år, kan justitsministeren fastsætte en længere prøvetid, dog højst 5 år. Tilsidesættes de for løsladelsen fastsatte vilkår, og bestemmes det, at den tilbagestående del af straffen ikke skal komme til udståelse, kan justitsministeren bestemme, at prøvetiden forlænges, dog ikke med mere end 1 år.“

Straffelovskommissionens erklæring af 15. november 1955 om ovenstående udkast:

„Også med hensyn til spørgsmålet om fastsættelse af prøvetidens længde er der forskellige opfattelser indenfor kommissionen. I det følgende omtales først prøvetidens længde i alle de sædvanlige tilfælde, hvor reststraffen ikke overstiger fængsel i 2 år.

Et flertal indenfor kommissionen (*Hurwitz, Kirchheimer, Olafsson, Schlegel, Stürup og Tetens*) vil fremfor den i § 40, stk. 1, 1. pkt., foreslåede bestemmelse om en fast prøvetid på 2 år foretrække en regel, hvorefter prøvetiden fastsættes i det enkelte tilfælde mellem 1 og 3 år. Der forekommer utvivlsomt tilfælde, hvor det er rimeligt at nøjes med en prøvetid på 1 år, f. eks. fordi man har grund til at regne med en ringe recidivrisiko, eller fordi reststraffen er så kort, at det kunne føles ubilligt, om den skulle erstattes af 2 års prøvetid og tilsyn. Det er oplyst for kommissionen, at domfældte med 1—2 måneders reststraf jævnligt er tilbøjelige til at ønske straffen fuldt afsonet i stedet for at blive prøveløsladt. Omvendt vil der være tilfælde, hvor man på forhånd må antage, at prøve- og tilsynstiden bør være 3 år. Den af flertallet foreslåede regel er ikke til hinder for, at en 2 års prøvetid faktisk gøres til den normale, således at særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde kan bevirke en afvigelse herfra i den ene eller den anden retning.

Et mindretal (*Haslund, Lucas, Ludvigsen og Karmark Rønsted*) kan slutte sig til udkastets regel i § 40, stk. 1, 1. pkt. Det er en fordel, at prøvetidens længde i det store flertal af tilfælde er givet på forhånd, og som regel vil man savne et praktisk grundlag for at skønne over, om prøvetiden bør være 1, 2 eller 3 år. Det ville være en uheldig følge af flertallets regel, om der i praksis kom en tilbøjelighed til at foretrække 1 års prøvetid ved korte reststraffe. *Lucas* henviser yderligere til bemærkningerne nedenfor.

Forsåvidt angår udkastets § 40, stk. 1, 2. og 3. pkt., kan et flertal (*alle medlemmer med undtagelse af Lucas*) tiltræde de foreslåede bestemmelser. Det ovenfor nævnte flertal, som er imod en fast prøvetid, foreslår herefter, at stk. 1 affattes således:

„Prøvetiden fastsættes af justitsministeren til mindst 1, højst 3 år. Hvis den tilbagestående straffetid overstiger fængsel i 2 år, kan der dog fastsættes en prøvetid af indtil 5 år. Tilsidesættes de for løsladelsen . . . . ikke med mere end 1 år.“

Olafsson og *Schlegel* bemærker, at man ved fastsættelsen af prøvetiden indenfor det nævnte maksimum af 5 år bør fastholde det princip, at prøvetiden ikke må være kortere end den tilbagestående straffetid. Såfremt dette princip skal finde udtryk i loven — hvilket må anses for ønskeligt — kan man som 3. pkt. indføje følgende bestemmelse: „Indenfor de nævnte grænser skal prøvetiden fastsættes således, at den ikke er kortere end den tilbagestående straffetid.“

Et mindretal (*Lucas*) kan ikke tiltræde, at den nuværende lovbestemmelse med dens to faste terminer („den tilbagestående straffetid“ og „2 år“) afløses af bestemmelser, der som udkastets giver mulighed for ved fangens løsladelse efter et rent skøn at fastsætte en prøvetid, der når ud over den ved dommen fastsatte ramme, den tilbagestående straffetid. „Jeg kan herefter tiltræde udkastets 1. pkt., men 2. pkt. kun, såfremt

der i dette efter „justitsministeren“ indføres: „indenfor denne“. Mindretallet kan end mindre tiltræde 3. pkt., der giver justitsministeren beføjelse til senere at forlænge prøvetiden. Den omstændighed, at den prøvelsladte dog samtidig med, at prøvetiden forlænges, slipper for det i øjeblikket større onde: genindsættelse, synes ikke tilstrækkelig til at retfærdiggøre forlængelsen, idet han som de fleste lovovertrædere må forudsættes ikke at tænke ret langt, og han, hvis genindsættelse senere bliver aktuel på grundlag af hans forhold i den forlængede prøvetid, let vil føle det som en urimelighed, at fængselsmyndighederne har sat sig ud over den oprindelige begrænsning af prøvetiden og måske også ud over den af loven fastsatte eller af dommen følgende sluttermin. Iøvrigt vil der uvægerlig forekomme tilfælde,

hvor det kan være genstand for alvorlig tvivl, om de fastsatte løsladelsesvilkår er overtrådt på en sådan måde, at der kan blive tale om genindsættelse, hvilket vel måtte være en forudsætning for, at justitsministeriet kan bestemme, at den tilbagestående straffetid ikke skal komme til udståelse. Resultatet vil let blive, at knuden ikke løses, men hugges over ved, at prøvetiden forlænges, uden at der er sikkert grundlag for forlængelsen. Reelt vil 3. pkt. da komme til at virke således, at man forlænger prøvetiden i tilfælde, hvor den løsladtes forhold vel har været utilfredsstillende, men dog ikke så slemme, at det kan kvalificere til genindsættelse. I alt fald vil i tilfælde af senere genindsættelse mistanke hos fangen i så henseende ofte ikke kunne undgås.